

**I Jornada de Difusió de Recerca Universitària
en l'Àmbit de la Llengua. Innovació Didàctica
en l'Aprenentatge de Llengües (17/10/09)**

**Recerca en processos d'adquisició de la
morfologia del català per part d'infants
nouvinguts d'origen àrab i xinès. Activitats
per treballar a l'aula**

JOAN PERERA

Relatora-moderadora: **MILA ALBERT**

**GRERLI – Grup de Recerca per a l'Estudi del Repertori
Lingüístic. ICE Universitat de Barcelona**

Grup de Recerca per a l'Estudi del Repertori Lingüístic 2009SGR-555

<http://ice.d5.ub.es/recerca/grerli/index.htm>

El treball s'inscriu en el marc dels projectes:

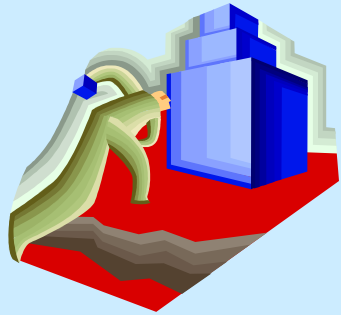
- *Com descobrir els coneixements sobre escriptura de l'alumnat nouvingut* (ARIE 2005) i *Guia d'activitats per a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura en aules multilingües* (ARIE2006), finançats pels Departaments d'Educació i Universitats de la Generalitat de Catalunya.
- *La representación escrita de la morfología y el aprendizaje de la lectura*, finançat pel Ministerio de Educación y Ciencia.

Membres de l'equip de treball:

- Anna Llauradó, Liliana Tolchinsky, Dolors Ferrer i Marta Rovira

Han col·laborat en la recollida, transcripció i codificació de les dades:

- Mila Albert, Agustín Zapatero, Naymé Salas i Rachid Lamarti

Escoles col·laboradores

- **Barcelona**

CEIP Àngel Baixeras
CEIP Collasso i Gil
CEIP Sant Pere Nolasc

- **Santa Coloma de Gramenet**

CEIP Bethoven
CEIP Tanit
CEIP Wagner

- **Esplugues de Llobregat**

CEIP Gras i Soler

- **Badalona**

CEIP Alexandre Galí
CEIP Josep Boada
CEIP Josep Carner
CEIP Josep M. Folch i Torres
CEIP Margarida Xirgu

Objectiu general

Com s'apropia l'alumnat nouvingut de la llengua escolar oral i escrita?

Característiques del seu aprenentatge

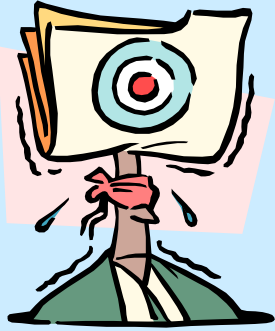
- llengua d'origen
- temps d'estada a Catalunya
- alfabetització prèvia

Entendre els processos d'aprenentatge facilitarà el disseny d'activitats d'aula i donarà als mestres eines per valorar adequadament les dificultats i els progressos dels infants.

Justificació

- L'apreciació dels punts de vista dels alumnes esdevé fonamental en les situacions d'escolarització d'infants procedents d'àmbits culturals o de llengües diferents dels del sistema educatiu d'acollida
- I encara més quan aquestes llengües disposen de sistemes d'escriptura diferents dels nostres

Objectius específics

- El projecte se centra en la relació entre coneixement morfològic, representació ortogràfica i lectura.
- La qüestió central que ens plantejem és com interactua el coneixement morfològic amb les característiques de la representació ortogràfica.
- Ens ocupem especialment de la relació que uns nens de 5 a 9 anys d'edat, que tenen com a llengües d'origen l'àrab o el xinès, estableixen entre la representació oral i escrita d'alguns aspectes de la morfologia nominal, en concret, la **flexió de nombre** i la **derivació de noms de lloc**.

Coneixement morfològic i escriptura

Estudis previs de referència:

- **Procés de descobriment de les bases morfèmiques de l'escriptura:** Bryant & Nunes, 1998; Fayol, Thevenin, Jarousse & Totereau, 1999; Fayol & Toterou, 2001
- **Català:** Camajoan & Pérez Saldanya, 2003; Gràcia & Serrat, 2003 i en premsa
- **Espanyol:** (adults) Fernández, 1997; Licerias, Díaz & Maxwell, 1999; (infants) Rosado (2000) i Licerias, Díaz & Mongeon (2002)
- ✓ Sobre la base dels resultats d'aquests estudis, hem anticipat una **influència dels sistemes morfològics d'origen en els dominis morfològics** que són objecte d'estudi en aquest treball.

Per què xinesos i àrabs?

Les llengües d'origen contrasten amb la llengua de recepció

- pels **sistemes morfològics**
- per disposar de **sistemes d'escriptura no alfabètics**

Analitzem el procés d'aprenentatge en diferents edats, comparant parlants de llengua familiar catalana amb parlants que tenen l'àrab o el xinès com a L1.

Perfil de la mostra

Llengües:

- xinès
- àrab
- català

- castellà
(no peninsular)

Edats	Temps d'estada a Catalunya
5	12 a 18 mesos
6	
7	12 a 18 mesos
8	12 a 18 mesos
Alfabetitzats	

Petits {

Grans {

Metodologia

Tasques i materials

- ✓ Situacions d'entrevista individual
- ✓ Activitats de aula

Ens centrem en l'anàlisi de dues tasques

1. Flexió de nombre en SN indefinits
2. Derivació de noms de lloc

TASCA 1: Representació escrita de canvi de nombre

UN COTXE

Què és això?

Aquí hi posa *un cotxe*.

TASCA 1: Representació escrita de canvi de nombre

UN COTXE

Què és això?

Aquí hi posa *un cotxe*.

I aquí què hi ha?

Escriu-ho.

TASCA 1: Representació escrita de canvi de nombre

UN COTXE

Què és això?

Aquí hi posa *un cotxe*.

I aquí què hi ha?

Escriu-ho.

UN COTXE	*UNA CASA	UNA TAULA	*UN LLIBRE
UNS QUADRES	*UNES POMES	*UNS ARBRES	UNES PORTES

*Inclouen un estímul dual

TASCA 2: Representació escrita de derivats de lloc

PASTÍS

Com es diu això?

Aquí hi posa *pastís*

TASCA 2: Representació escrita de derivats de lloc

PASTÍS

Com es diu això?

Aquí hi posa *pastís*

Com es diu el lloc on es venen pastissos?

TASCA 2: Representació escrita de derivats de lloc

PASTÍS

Com es diu això?

Aquí hi posa *pastís*

Com es diu el lloc on es venen pastissos?

LLIBRE	PASTÍS	SABATA	GELAT
FUSTERIA	PAPERERIA	FRUITA	BARRET

El *memory* morfològic

El *memory* morfològic

UNA PASTANAGA

UNES
PASTANAGUES

Complementarietat de les activitats

UNA PASTANAGA

no són parella
perquè *una* és una
i *unes* són moltes

Resultats

- 🌐 Interpretacions lingüístiques i d'altres tipus
- 🌐 Estratègies personals i generalitzacions
- 🌐 Copiar i escriure

Denominació de la imatge inicial

Singular

UN COTXE

Plural

UNS COTXES

Un cotxe

Uns cotxes

xinesos	40,00 – 17,38	5,00 – 0,00
àrabs	56,25 – 55,56	9,38 – 41,67
catalans	93,75 – 91,07	68,75 – 87,50

Denominació de la imatge per a l'escriptura de derivats

Percentatge d'expressions esperades: diuen *pastís*, p. e., quan l'input era *pastisseria* (en el primer cas) i *pastisseria*, quan l'input era *pastís* (en el segon)

	N-base		N-derivat	
	Petits	Grans	Petits	Grans
xinesos	25	32,14	5	14,29
àrabs	34,38	44,44	18,75	25
catalans	65,63	83,93	68,75	83,93

Representació escrita en la tasca de flexió nominal

Hem observat quina relació guarda el text escrit pel nen amb el que hi havia escrit a la targeta inicial.

Resultat: gran varietat de relacions entre el que el nen escriu i el que apareix en el rètol inicial.

Tendències

- La majoria de xinesos copia íntegrament el rètol o només el nom.
- Els àrabs copien amb menor freqüència el text inicial; augmenten les produccions sense determinant

Estratègies personals i generalitzacions en la resolució de les tasques

L'estratègia d'en Brahim

Com es diu la botiga on es venen **llibres**?

"Di per comprà llibres."

Com es diu la botiga on es venen **sabates**?

"Di per comprà sabates."

Com es diu la botiga on es venen **gelats**?

"Di per comprà gelats."

Això és una fruiteria. Aquí hi posa "**FRUITERIA**"

"Di per comprà.. ¿què?"

A la **fruiteria** es ven...

.....

A la **fruiteria** es ven... ¿què?

[frukelia] [frukiía]

A la **barreteria** es venen...

[barre]

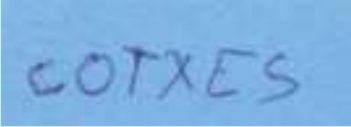
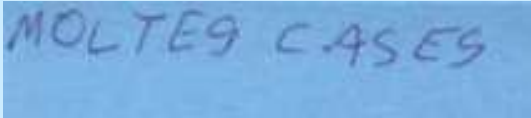
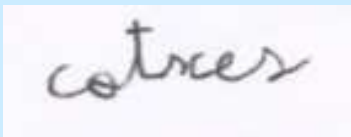
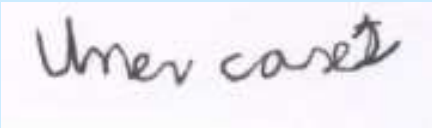

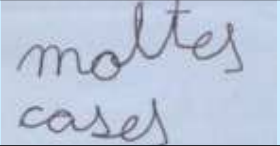
[barrera, barreria]

[barretia]

Una altra estratègia permeable

Primers estímuls sense determinant

Resta d'estímuls amb determinant

	Estímul 1	Estímul 3
		
Català, gran		
Català, gran		
Català, petit		

Un exemple d'estratègia impermeable

- I aquí què hi ha?
- Cotxes.

UN COTXE

- Què hi posa, aquí?
- Cotxes.

- I aquí, què hi ha?
- Quadrat?

UN QUADRAT

- Què hi posa, aquí?
- Quadrat.

- A la barreteria es venen...
- Una gorra?

BATERIA

- Què hi posa, aquí?
- A veure, assenyalam'ho amb el dit
(assenyalant) Gorras.

Més impermeabilitat

-Com es podria dir el lloc on comprem llibres?

- *Esplugues*

-El lloc on es venen pastissos es diu...

- *Calonge*

- El lloc on es venen sabates es diu...

- *Cornellà*

- El lloc on es venen gelats es diu...

- *Argentina*

Copiar i escriure

Llibre

Targeta
inicial

Entrevistador:

- ... és un lloc on comprem llibres. I com es diu?
- Escriu-ho (el que hi ha aquí: LLIBRERIA)

Brahim:

- “di per comprà llibras”

Un altre exemple de copiar i escriure

UN QUADRE

Targeta
inicial

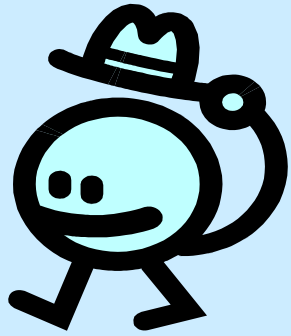
Entrevistador:

– Escriu-ho (el que hi ha aquí: UNS QUADRES)

#ku# [a] #dr# [e] [s]

UN QUADRE

En conclusió

Dimensions en els processos d'aprenentatge:

- Raons lingüístiques i culturals.
- Estratègies personals, característiques de la tasca i de la intervenció de l'adult.
- La gestió de la informació rebuda i de la pròpia.

Recull d'activitats